

A reggelek hűvösek, a délutánok azonban még mindig langyosak. Az október heves lángolással szívja ki az életerőt a fákból és a növényekből. A madarak összevesznek a lepotyogott gyümölcsökön, a folyót hamarosan lefékezi a fagy.

6 Anne Lise Marstrand-Jørgensen

HILDEGARD II. *

(részlet)

Hildegard négy héttel ezelőtt énekelt az apátnak, és majdnem három hete hagyta el a celláját.

A nap süt, de reggel deresek voltak a falak meg a fű. Hildegard ma kelt fel először, Richardisra támaszkodik. Mindenáron ki akar menni a kertbe, és bár Richardis szeretné, ha bent maradna, nem ellenkezik. Kiküldi a fiatal Annát, hogy terítsen bőrt a padra, és álljon készenlétben a gyapjútakaróval. A lány tanácstalanul álldogál karjában a csomaggal, és az imbolygó, Richardis karjába kapaszkodó Hildegardot bámulja, amíg Richardis egy kézmozdulattal nem utasítja, hogy terítse ki a bőrt, egy másikkal pedig el nem küldi. Hildegard szinte lezuhan a padra, és Richardis nem ereszti el. Bár Hildegard gyakran volt beteg, Richardis még sosem félt annyira, mint most.

– Sírsz? – kérdi Hildegard lehunyt szemmel.

Richardis a fejét rázza.

– Csak a szél miatt van.

Hildegard bólint, aztán ugyanolyan mozdulatlanul ül, mint korábban.

– Menj be, szeretnék egyedül maradni egy kicsit.

A falat borító vadszőlő színe megváltozott, miközben ő betegen feküdt. Azt szemléli, és semmi szépet nem talál benne. Egy megnyúzott állat, gondolja, hús és bőr nélkül. A kőrisfa a fal fölé magasodik, az alsó leveleit elhullajtotta, az ágak apró, vézna kezekre hasonlítanak, és arra várnak, hogy megtöltse őket a hó. Hildegard fülel. Megpróbál minden hétköznapi hangot kizárni: a lassú léptek, a becsapódó ajtók, a fűben húzott gereblye, a légvétel és a szél lágy hangját. Az Orsolya tiszteletére született énekek felperzselik magukat, egy mádárraj hamut hint az égboltra. Istennek megvannak a terveivel, és ezek nem egyeznek az apát és a perjel terveivel. Nem az a kérdés, hogy végül ki nyer, hanem az, hogy milyen kegyetlen lesz a küzdelem. Betegágán fekve többször is megjelent előtte Simon arca. Isten egyaránt lát benne lágyságot és szigort, azért küldte ezt a perjelt Disibodenbergbe, hogy kiirtsa a szerzetesekből a lustaságot. Imádkozott érte, imáját belemormolta a sötét némaságba, áldását úgy öntötte ki a csendre, mint az izzó szén. Minden ember küldetéssel érkezik, hát hogyan tehet szemrehányást Istennek saját vaksága miatt? Amiatt,

hogyan nem érti, büntetés-e, amikor fejével rohan a falnak, és időről időre visszazuhan a fojtogató némaságba, melynek már semmi köze az engedelmességhez. Fülel. A zene már benne van a teremtésben, a levegőben, amit belélegez és az egyik embertől a másikig cikázó gondolatokban. A hangok léteznek, a szavak léteznek, és neki csak ki kell nyitnia a fülét, az értelmét, a kezét 7 és el kell fogadnia őket. Sosem kellett fősvény módjára őrködni a kapott ajándékokon. Az ég felé kell emelnie a hangját, énekelnie kell, amíg a muzsika szikrát nem vet az égbolton, és mindenkit alázatra nem indít. Simon perjel évekkel ezelőtt azzal vádolta, hogy lenézi az egyszerű embereket, mert csak nemesi származású lányokat vesz fel a kolostorba, pedig ő és Kuno nem engedi meg, hogy részesülhessenek az ének nyújtotta örömben. Az ének keze erős, magyarázta egyszer neki, származásra és képességekre tekintet nélkül repíti a lelket a mennybe. De mintha a perjel sosem hallaná teljesen a szavait, mintha lelkesen szemmel tartaná anélkül, hogy elmagyarázná neki, milyen bünt követt el, amiért be kell zárni abba a börtönbe, amit köré épít. Kuno és Simon tiltása nem jöhetett volna rosszabbkor: az imádság nem szerez neki örömet, lelketlenül szavalt gyerekverseket juttat az eszébe. Isten eltűnt a lélek sötétjében, csak a zenében nyújtja ki nagyritkán a kezét, hogy kitartásra bátorítsa.

Hildegard megint lehunyja a szemét. Látja az ének kezeit, eltűnnek a perjel kezei mögött, amint az egyik követ a másikra teszi egy egyre szűkösebb helyiségben. Kunót nem látja, visszavonult egy titkos kamrába, ahol listákat böngész és a kolostor ezüstpénzeit számolja.

Mindenütt hullanak az emberek. Az ősz beköltözik a gyenge testekbe, a betegszobán nincs hely több haldoklónak. Szülei már rég nem élnek, de halálukat szinte észre sem vette. Kuno és Simon tiltása olyan volt, mintha magával rántotta volna az örvénylő folyó, anyja és apja elvesztése utáni érzései viszont csak ringatózó karikákra hasonlítottak, amelyek a mozdulatlan vízbe pottyánó maktól támadnak. Makacsnak és tompának érzi magát. Mit érezne, ha meghalna Richardis? Vagy Volmar? Rákényszeríti magát, hogy részletesen elképzelje, hogy így erőszakoljon ki magából emberi érzelmeket.

Gondolataiban a térdelő Volmart látja, a szerzetes arcát ma nem változtatja el a képzelet. Richardis könnyedén zuhan a földre, arca eltorzul a fájdalomtól; amikor ezt képzelet, valami megtörik benne, szabadjára engedve a bánat és a tehetetlenség érzését, és helyt adva egy elviselhetetlen félelemnek. *Bocsáss meg, Uram, bocsáss meg, bocsáss meg, suttagja, és bütykeit az ajkához szorítja. Meddig feledkezel meg rólam, Uram, mindörökké? Meddig rejted el arcodat előlem?* Feláll, imbolyog, megint leül. A vadszőlőt egyre csúnyábbnak látja, véraláfutásos csíkok a fal zöldfoltos pajzsán.

Miért vesztette el szépségét számára a világ? Egyre csak Istent keresi, újra meg újra felajánlja neki kétségbeesett szívét, de olyan sűrű a sötétség, hogy nem látja, és minden óvatlan pillanatban haragja és bánata után szalad, mint a nyulat üldöző kutya. A világ csúfsága miatt kénytelen lehunyni a szemét, de a gondolatokból emelt sötét szoba ugyanolyan rút.

8 *Ragadj meg a sötétségben*, suttogja, *légy ott és ragadj meg*. A szél keresztülfúj a kőrísen, az apró kezek ringatóznak és táncolnak, águjjak fakadnak lágy dalra. A gondolatok megnyugszanak, csak a hangulatok gyűlnek össze benne, állatok rohannak csapatokban. A padon akar maradni, hagyni, hogy a hideg áthatoljon a ruháján, a bőrére és a csontjain. Hallgatni akarja a világot és a csendet, nem akar elmozdulni innen, amíg Isten újra meg nem szólítja.

Richardis jön, aztán dolgavégezetlenül távozik. Margreth levest hoz neki, de hozzá sem nyúl. Richardis kiküldi Agathát, hogy terítsen bőrt a vállára, de ledobja. *Hagyjatok békén*, suttogja, *menjetekek innen!* Az ablakból figyelik. Összesereglenek, és csak a vesperásra hívó harang hangja rendezi soraikat. Evés közben az ajtót figyelik, de Hildegard nem jön. Nyugaton súlyos felhők gyülekeznek, magukba szippantják a fényt, miközben a nap belefulladás a vörös és a kék orgiájába. Elered az eső, előbb csendesen, aztán egyre hevesebben. Richardis a kezét tördeli, és sehogy sem tud megnyugodni. Nem mer elmenni Hildegard mellett a kertben, pedig szeretné elhívni Volmart, ezért inkább nyugtalanul járkal fel-alá az ebédlőben.

Az esőcseppek ugyanazt a dallamot dobolják Hildegard ajkán, mint az ágkezek a levegőben. Ruhája teljesen átázott, lába érzéketlen. A nap szinte teljesen eltűnt, elhagyta ereje, szőrből készült aranszürke koszorú koronázza. Egy oroszlán alszik nyitott szemmel. Ami kor üldözik, farkával tünteti el a nyomokat. Kölykei halva születnek, de harmadnapon feltámadnak, amikor apjuk élettelen testük fölött üvölt. Egy karom vajúdik az égboltba, egy üvöltés kettétöri a világot. *A jószágot és a gonoszságot el kell választani egymástól, miért nem hallgatsz rám, Hildegard? Te magad örködsz a sötétség felett, de a bátortalanság és a rettegés nem ment meg az erőszakos állat torkától?*

Bár Hildegard mindkét kezét a mellére teszi, nem tud harcolni az oroszlán erős mancsaival. Háromszor tép a szívébe, ellopja látását, mozgékonyágát és beszédét. Richardis rögtön meghallja. A zuhanó test hangját, ahogy a lábak megadják magukat, a földnek csapódó csuromvizes anyagot. Majdnem teljesen besötétedett, de a hold még nem jött fel. Hildegard olyan mereven fekszik, mint egy deszka, a nővéreknek kell bevinniük. Richardis ajkát Hildegard hideg arcához szorítja, utasítja a nővéreket. A legfiatalabbak sírnak, Margreth dühösen utánuk csap, Richardis éles szavakkal illeti.

Hozzatok száraz ruhát, tegyetek meleg köveket az ágyba, hozzatok takarókat, sok takarót, szőrmét, hívjátok ide Volmart, hozd már azt a levest, Agatha!

Hildegard siralmas állapotban, de tudatánál van. Amint Richardis és Margreth felségíti Hildegardra a száraz ruhát, Anna eltávolítja a forró köveket, és félrehúzza a takarókat. Richardis bemászik a takarók alá, és átöleli, hogy melegítse. Nem szól. Magához szorítja, és orrát a nyakába fúrja. A vér lüktet, kéz- és lábujjaiba visszatér az élet. *Legdrágábbom, miért?* suttogja Richardis.

Hildegard nem felel, és nem tiltakozik. A plafont bámulja kifejezéstelen arccal, mint egy szobor. Agatha visszatér Volmarral, csak az ő lépteinek hangjára képes újra megmozdulni, elfordítja a fejét, és a cellába lépő szerzetesre néz.

– Kímélj meg az aggodalmaskodástól, barátom – súgja Richardisnak, aki erőtlenül felkel, ahogy Agatha a kezét nyújtja felé és kihúzza az ágyból.

– Meg akartam melegíteni... – kezdi, de Volmar csak Hildegardot látja.

– Köszönöm, Richardis – suttogja Hildegard. – Nagyon kedves volt tőled.

Richardis ott marad, kisimítja a ráncokat a ruháján, megigazítja a fityuláját, bár semmi kivetnivaló nincs rajta. Szemébe könnyek gyűlnek, nem tudja tovább elrejtteni félelmét. Hildegard felemeli a kezét, de nem szól, és Richardis nem tudja, hogy rendre utasítja vagy meg akarja áldani.

– Egyedül kell beszélnem Volmarral – súgja. Mintha a szavak nem jutnának el az ágy végénél mozdulatlanul álló Richardishoz. A lány csak akkor tűnik el a megaláztatástól lángoló arccal, amikor Volmar az ajtó felé int fejével.

Hildegard Jutta kristálykeresztjével babrál. Volmar az ágy mellett térdel. Egyikük sem szólal meg. Hildegard kinyújtja és behajlítja elgémberedett ujjait.

– Kint ültél az esőben – súgja Volmar. Hangja nem tűnik vádlónak vagy kíváncsinak. Hildegard bólint. Félig felül az ágyban, a szerzetes párnákat tesz a háta mögé.

– Mondanom kell valamit – szólal meg.

Volmar megméri a pulzusát, de Hildegard elveszi a kezét.

– Nem vagyok beteg, és nem is leszek. Csak azért zuhantam a földre, mert nem akartam hallani és engedelmeskedni.

A szerzetes kérdő tekintettel néz rá, mire Hildegard még azelőtt válaszol, hogy meg tudna szólalni.

– Nem, nem arról beszélek, hogy nem engedelmeskedem az apátnak.
– A fejét rázza és akadozva, döcögve mesél. Elmeséli, hogy hirtelen nem érezte a hideget és az esőt az udvaron, mesél az üvöltő oroszlánról, amely a földre döntötte, hogy emlékeztesse arra a látomásra, amely elől meg-
10 próbált kitérni. Elmagyarázza Volmarnak, hogy ebben a látásban valahol a távolban egy hegyből föld alatti folyó fakadt. Lába alatt tört magának utat, zubogva rohant Disibodenbergből a világba, ő pedig madár képében vitorlázott a levegőben a nyári táj fölött, ahol a gabonát még nem aratták le. Elmondja, hogy hallotta, amint a folyó szent énekét zengi, és a cseppek kottafejekként ugráltak. Elmondja, hogyan követte a folyót, amely a szélesen áramló Rajnába torkollott, erőteljesen, vadul, mint egy ló habsörénnyel, fejét felemelte és emberi szemekkel nézett rá. Egy ló oroszlánszőrrel, hátán villámra hasonlító csíkkal. Fejét dobálta, a habok a levegőbe repültek, táncoltak, átszálltak a kerítésen, át a szőlők fölött, át az erdőn, a föld és a víz fölött. Aztán a ló megtorpant, fejét lehajtotta, letérdelt, és a föld ölszerűen megnyílt ott, ahol meleg lehelete a fűvet érte. Hildegard már nem madár volt, kezét a ló nyakára tette. Amikor visszahúzta, az állat nyakán kereszt alakú jel jelent meg, a vér a földre hullt, rozsdavörös R betűt rajzolt a letaposott fűbe. Elmeséli, milyen nagy boldogság töltötte el, hogy megmagyarázhatatlanul könnyű lett a szíve. Aztán egy pillanatra elhallgat. Szemét lehunyja.

– Egy fiatal férfi jött felém, Volmar – suttogja –, olyan volt... – megvonja a vállát – a szépsége nem e világból való.

Volmar nem szól közbe. Fejét a kezére támasztja, könyökét a combjára. Megpróbálja elképzelni, amit Hildegard mesél, de eltéved.

– Kolostort kell alapítanom – mondja végül, és sóhajt. – Követnem kell a folyót, és meg kell találnom azt a helyet, amit láttam. Kápolnát találok majd a fiatalember számára, akit még nem ismerek, de a neve R-rel kezdődik, ott kell leraknunk az alapkövet.

Volmar néma csendben ül.

– Egy lovat láttál – mondja.

– A nyakán kereszt alakú seb – súgja Hildegard. Szeme ragyog a félhomályban. – Meg akarta mutatni nekem az utat.

Volmar ismét kezébe temeti az arcát. Egyetlen értelmes gondolatba sem tud belekapaszkodni.

– Amikor először ezt a parancsot kaptam, nem akartam engedelmeskedni. Ahogy másodszor meg harmadszor sem. Megrémisztett...még mindig megrémiszt, olyan, mint... – súlyosan visszazuhan az ágyba. Volmar egy pillanatig azt hiszi, elaludt. De megint rá emeli tekintetét. – Neked is velem kell jönnöd az új helyre – jelenti ki mosolyogva. – Velem kell jönnöd és mindent le kell jegyezned.

Volmar sokáig marad nála. Hildegard többször is elismétli a látomást, és ő egyszer sem kérdez. Aztán meg kell ígérnie, hogy senkinek sem szól arról, amit hallott.

– Időben megtudják – mondja, amikor a szerzetes távozni készül. 11
Kezét az ajtóra teszi, félig háttal áll. – Az én számból kell hallaniuk.

Volmar bólint, de nem néz rá. Kerüli a nővérek kérdő tekintetét, ahogy végigmegy az ebédlőn. Richardis az ajtóig kíséri.

– Nos?

– Nincs láza – feleli, és most sem pillant fel. Kinyitja az ajtót, a felhők a szeles éjszakai égen úsznak.

– Akkor mi a baj? – makacskodik Richardis.

Volmar a fejét csóválja. Richardis nem kérdezgethetné, hiszen Hildegard titoktartást kért tőle, neki pedig kedve lenne rendreutasítani a lányt. Ehelyett némán felveszi a kapucniját és távozik.

A testvérek már nyugovóra tértek. Meggyújt egy gyertyát és leül a refektóriumban a falnál. Korábban birkaszőr fedte a padokat, így puhán ültek és ujjukat megmelengethették a gyapjában. Simon szerint ez felesleges fényűzés volt, amely elvonta a figyelmet az olvasásról étkezés közben, ezért elvitték. Most a kemény fapadon kell ülni, viszont megszabadultak az élősködőktől.

Hallgatja a csendet és a falnak csapódó ágakat. Túl éber ahhoz, hogy lefeküdjön, és a hálóterem súlyos párája is visszatartja. Legjobb a többiekkel egyszerre ágyba bújni, mert akkor a kipárolgásuk nem olyan visszataszító, mint ha utoljára tér nyugovóra.

Folyton eszébe jut, miként magyarázta Hildegard, hogy az apát és a perjel nem engedélyezte, hogy előadják az énekeket Szent Orsolya ünnepén. Szerinte a csalódás alakította és megnyitotta értelmét, hogy még egyszer megjelenhessen előtte látomásban az új kolostor, hogy megharcolhassa utolsó harcát a sötétséggel, és megadja magát az Eleven Fényben rejlő igazságnak.

– Egy kolostor – suttogja –, egy fiatal férfi, egy ló és egy új kolostor.

Szinte elviselhetetlen a gondolat, hogy ez mindegyikük életére nagyobb hatással lesz, mint el tudnák képzelni. A gondolatra minden ereje elhagyja. Nem ígértek neki se nyugalmat, se tétlenséget, de mégis! Gondolni sem mer rá, miként reagál majd Kuno és Simon, amikor Hildegard beavatja őket terveibe. A perjel biztosan hamar rájön, milyen előnyökkel jár, ha megszabadulnak Hildegardtól, az apát azonban foggal-körömmel ragaszkodni fog az aranyborjúhoz. Volmar összezerzen a gondolataitól. Aranyborjú, suttogja, és felvillan előtte, ahogy az apát és a perjel is lángok között tűnik el.

Velem kell jönnöd, Volmar, mondta Hildegard, és arca sugárzott a boldogságtól. De ha az apátnak emiatt mind Istennel, mind a pápával össze kell vesznie, akkor kétli, hogy meg fogja engedni. Bár a nővéreknek szükségük lesz legalább egy papra, aki ellátja a templombeli teendőket, elég valószínűtlen, hogy az apát beleegyezik, hogy egy fedél alatt lakjon velük, és még elképzelhetlenebb, hogy éppen rá essen a választása. A szolga számára az a legnehezebb próbatétel, gondolja, és könny szökik a szemébe, ha el kell engednie azt, ami nélkül úgy érzi, nem tud élni.

(Fordította: Soós Anita)

*A regény a Typotex Kiadónál jelenik meg 2017-ben

